

Сахарова О.М., слухач 6 курсу
підготовки здобувачів ступеня
вищої освіти магістра за
спеціальністю «Правознавство»
факультету № 1 ННІ № 4

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Організаційні структури досліджуються спеціалістами, які користуються різними системами понять, тому перш ніж розглядати організаційні структури, треба уточнити ряд вихідних понять: «організація», «структура», «організаційна структура», «організаційна структура управління».

В управлінні використовуються три значення терміну «організація»:

1. Організація як внутрішні якості зв'язків елементів системи. Визначається як внутрішня упорядкованість, узгодженість, взаємодія більш або менш диференційованих і автономних частин цілого, що обумовлені його побудовою. Л. В. Коваль зазначав, що «організація є явище, фактор, а відповідно поняття й категорія, протилежні дезорганізації». Є. Б. Кубко дає визначення цього значення поняття: «Організація є універсальною ознакою для будь-якої діяльності в тому числі і для управлінської. Поняття «організація» ширше від поняття «управління», воно охоплює і впорядкування

діяльності неуправлінського характеру, без якого процес управління не може здійснюватися. У широкому загальносоціальному контексті організація направлена на різні соціальні об'єкти і на впорядкування процесів взаємодії з метою вирішення певних соціальних завдань. На рівні державного управління організація передбачає впорядкування суб'єктів і об'єктів управління, системи управління в цілому і усього процесу державно-владного впливу з метою вирішення завдань, що стоять перед державою».

2. Організація як сукупність процесів або дій. Термін «організація» може означати певну діяльність, що включає розподіл функцій, повноважень, обов'язків, налагодження сталих зв'язків тощо. У цьому значенні «організація» виступає поняттям підпорядкованим управлінню.

3. Організація як об'єднання індивідів. Організація розглядається як функціонально-цільова спільність людей, з притаманною їй соціальною структурою, каналами комунікації, орієнтації, координації, управління і контролю, що формується на основі розподілу праці, спеціалізації функцій та ієрархізованої системи взаємодії між індивідами, групами і структурними підрозділами для задоволення соціальних потреб індивідів і суспільства. Тут організація є соціальним інститутом з певним статусом.

Деякі автори організаційну структуру визначають як внутрішню побудову органів управління з характерними для них прямими, зворотними і багатосторонніми взаємозв'язками.

Найбільш вдалим визначенням організаційної структури є запропоновані О. М. Бандуркою та Г. В. Атаманчуком.

О. М. Бандурка вважає, що організаційна структура включає в себе сукупність структурних підрозділів, об'єднаних в орган, зв'язки підпорядкованості між ними, а також форми розподілу функцій.

Г. В. Атаманчук під структурою державного органу розуміє сукупність його підрозділів, а в них посад, схема

розподілу між ними функцій і повноважень, покладених на орган, система взаємовідносин цих підрозділів і посад.

Від поняття «організаційна структура» необхідно відрізнити поняття «організаційна структура управління».

В. К. Колпаков вважає, що «організаційна структура управління представляє собою сукупність управлінських ланок, взаємозв'язаних організаційно-адміністративними відносинами, .. в організаційній структурі управління її елементами є тільки посади суб'єктів управління, а зв'язками - зв'язки субординації». Система управління створює внутрішню структуру, матеріальну основу процесу управління.

Під структурою управління організацією розуміється упорядкована сукупність взаємопов'язаних елементів, які знаходяться між собою в сталих відношеннях, що забезпечують їх функціонування і розвиток як єдиного цілого. Елементами структури є окремі робітники, служби та інші ланки апарату управління, а відношення між ними підтримуються завдяки зв'язкам, що прийнято поділяти на горизонтальні і вертикальні. Горизонтальні зв'язки носять характер погодження і є, як правило, однорівневими. Вертикальні зв'язки - це зв'язки підпорядкування і необхідність у них виникає при ієрархічності управління, тобто за наявності декількох рівнів управління. Крім того, зв'язки в структурі управління можуть носити лінійний і функціональний характер. Лінійні зв'язки відображають рух управлінських рішень та інформації між так званими лінійними керівниками, тобто особами, які повністю відповідають за діяльність організації або її структурних підрозділів, а функціональні зв'язки мають відповідати руху інформації, управлінським рішенням і функціям управління.

Г.В. Щьокін у своїй монографії пропонує наступні умови (або критерії) раціональної структури управління:

- відповідність ланок управління його функціям;
- можливо менше число ступенів (ланок) у ієрархії управління;
- зосередження на кожній ступені усіх необхідних функцій управління;

- концентрація функціональних ланок у функціональних вузлах;
- чітке виділення участі кожної функціональної ланки у єдиному процесі управління, виключення дублювання функцій;
- найменше число джерел «прийому» і «виходу» команд з кожної ланки управління.

Організаційна структура управління документально фіксується в схемі структури управління, в штатних розкладах, положеннях про структурні підрозділи, а також у посадових інструкціях для виконавців.

Організаційна структура в теорії управління визначається як абстрактна категорія, що характеризується трьома організаційними параметрами:

1) ступенем складності; 2) ступенем формалізації; 3) ступенем централізації.

Під складністю розуміється те, як багато виразних ознак має організація. Чим глибше розподіл праці, чим більше вертикальних рівнів в ієрархії управління, тим більше структурних підрозділів, тим складніше координувати діяльність людей в організації.

Ступінь, у якому організація покладається на правила та процедури, спрямовуючи поведінку своїх робітників і є ступенем формалізації. Чим більше правил та регуляторів в організації, які вказують, що можуть робити співробітники, а що - ні, тим більш формалізованою є структура організації.

Централізація визначає місце, де переважно зосереджено право прийняття рішень. Якщо всі рішення (або їх більшість) приймаються вищими керівниками, тоді організація є централізованою. Децентралізація означає, що право прийняття певних рішень передається з вищих рівнів управління на нижчі.

Сучасна теорія організації (ситуаційний підхід в теорії організації) розглядає організацію як відкриту систему, яка постійно взаємодіє із зовнішнім середовищем, до якого вона має пристосуватися. На відміну від класичного та неокласичного підходів сучасна теорія ґрунтується на тому, що не існує найкращої, ідеальної структури або моделі до якої мають

прагнути всі організації. Кращою структурою організації буде така, яка найбільш повно враховує вплив ситуаційних факторів, які характерні для даної організації.

До основних ситуаційних факторів, які впливають на формування організаційної структури сучасна теорія організації відносить такі:

- технологію;
- середовище;
- розміри організації;
- стратегію.

Вплив середовища на організаційну структуру залежить від його наступних характеристик:

- складність середовища - визначається кількістю його компонент, які впливають на функціонування організації та інтенсивністю взаємодії між ними;

- динамічність середовища - характеризується кількістю змін середовища в одиницю часу та подібністю змін;

- невизначеність середовища - визначається кількістю інформації про компоненти та зміни в середовищі, а також якістю та визначеністю такої інформації.

Отже, організаційною структурою органів Національної поліції являється сукупність підрозділів та посад, об'єднаних за допомогою організаційних зв'язків на принципах взаємодії та координації для виконання визначених завдань та реалізації функцій.

Організаційна структура включає в себе сукупність структурних підрозділів, об'єднаних в орган, зв'язки підпорядкованості між ними, а також форми розподілу функцій.

В усіх органах Національної поліції, залежно від характеру виконуваних функцій, існує три види структурних підрозділів:

1) галузеві (підрозділи поліції, наприклад кримінальна поліція, органи досудового розслідування, патрульна поліція), які реалізують основні функції органів національної поліції;

2) функціональні (кадрові, фінансового забезпечення, логістики та матеріально-технічного забезпечення), які виконують функції забезпечення;

3) загального керівництва (організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, інформаційної підтримки та координації поліції «102»), які виконують функції загального керівництва.

Факторами, які впливають на організаційну структуру органів Національної поліції, являються:

1. Адміністративно-територіальний поділ держави;
2. Обсяг та зміст функцій, які виконує орган;
3. Демографічні фактори;
4. Економіко-географічні фактори;
5. Кримінологічні фактори.

Вимоги, що пред'являються до організаційної структури органів Національної поліції:

1. Простота.
2. Виключення паралельно дублюючих ланок та посад.
3. Економічність.
4. Забезпечення ефективного виконання визначених завдань.

Основні елементи організаційного проектування в органах Національної поліції:

- виявлення проблем та постановка завдань.
- підготовка до обстеження, розроблення програми обстеження об'єкта.
- перед проектне обстеження об'єкта.
- узагальнення результатів перед проектного обстеження.
- власне організаційне проектування.
- експериментальна перевірка організаційно-проектних рішень.
- впровадження організаційного проекту.